

राज्यातील ४ अॅस्पिरेशनल जिल्हयांमध्ये कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियान सन २०१८-१९ मध्ये राबविण्यासाठी रु.१३.३३३३ कोटी निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देणे व सर्वसाधारण प्रवर्गाचा रु.१० कोटी निधी वितरित करणे.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: कृयांउ-१०१७/ प्र.क्र.६४/१७/१४अ

मादाम कामा मार्ग, हुमात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय (विस्तार), मुंबई- ४०० ०३२

तारीख: २७ जून , २०१८.

वाचा

- १) केंद्र शासनाच्या कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना.
- २) कृषी विभागाचा शासन निर्णय क्र. सुकृऔ-२०१६/प्र.क्र३०१/११-अ, दि. २१ जानेवारी, २०१७
- ३) कृषी व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र.०४१८/प्र.क्र.१५५/१४अ, दि.२७ एप्रिल, २०१८.
- ४) केंद्र शासनाच्या कृषी व सहकार विभागाचे पत्र क्र.१३-८७/२०१६-M&T(I&P), दि २५ मे, २०१८.
- ५) केंद्र शासनाच्या कृषी व सहकार विभागाचे पत्र क्र.३-१/२०१५-M&T(I&P), दि १२ मे, २०१८.

प्रस्तावना

राज्यात कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियान राबविण्यात येत आहे. सदर उप अभियानांतर्गत एकूण आठ घटक असून, घटक क्र. १ व २ हे नवीन तंत्रज्ञानाने विकसित केलेल्या संयंत्राची प्रात्यक्षिके, प्रशिक्षण व चाचणी बाबत आहेत. घटक क्र. १ व २ यासाठी केंद्र हिश्याचे प्रमाण १००% आहे. उर्वरित ६ घटकांसाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या निधीच्या हिश्याचे प्रमाण ६०: ४० असे आहे. केंद्र शासनाने सदर उप अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केल्या आहेत.

सामाजिक दृष्ट्या मागास जिल्हयाचा विकास करण्यासाठी, केंद्र शासनाने “Transformation of Aspirational Districts” हा कार्यक्रम हाती घेतला आहे. सदर कार्यक्रमांमध्ये देशातील १११ मागास जिल्हयाची निवड करण्यात आली आहे. या कार्यक्रमांतर्गत प्रत्येक जिल्हयातील २५ गावाची निवड करून त्या गावाना परिपूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट आहे. यामध्ये महाराष्ट्रातील उस्मानाबाद, वाशिम, गडचिरोली व नंदुरबार या चार जिल्हयांचा समावेश आहे.

या कार्यक्रमा अंतर्गत निवडण्यात आलेल्या जिल्हयामध्ये कृषी कल्याण अभियानांतर्गत कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियान राबविण्याचे केंद्र शासनाने निश्चित केले आहे. त्यासाठी जिल्हयातील निवडलेल्या २५ गावामध्ये प्रत्येक गावात १० शेतकऱ्यांची निवड करून सदर शेतकऱ्यांना त्यांच्या पसंतीचे

कृषी साहित्य खरेदी करण्यासाठी कृषी यांत्रिकीकरण अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार कृषी साहित्यासाठी अनुज्ञेय अनुदानाच्या मर्यादेत रु.२ ते २.५ लाख मर्यादेत अनुदान द्यावयाचे आहे. त्याचप्रमाणे प्रत्येक जिल्ह्यासाठी किमान रु.२.५ कोटी च्या मर्यादेत खर्च करावयाचा आहे.

महाराष्ट्र राज्यातील निवडलेल्या चार जिल्ह्यांमध्ये कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियानांतर्गत घटक क्र.३ राबविण्यासाठी केंद्र शासनाने, केंद्र हिस्सा रु.८०० लक्ष व त्याप्रमाणात आवश्यक राज्य हिस्सा रु. ५३३.३३ लक्ष असा एकूण रु.१३३३.३३ लक्ष एवढ्या रक्कमेचा कार्यक्रम मंजूर केला आहे व केंद्र हिस्श्याचा रु. ८०० लक्ष निधी वितरीत केला आहे. केंद्र हिस्श्याचा निधी रु.८०० लक्ष व राज्य हिस्श्याचा निधी रु.५३३.३३ लक्ष अशा रु. १३३३.३३ लक्ष निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्याचा व सर्वसाधारण प्रवर्गाचा केंद्र हिस्श्याचा रु.६०० लक्ष व त्या प्रमाणात आवश्यक राज्य हिस्सा रु. ४०० लक्ष असा एकूण रु. १००० लक्ष निधी आयुक्त, कृषी यांना वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीवर (BDS) वितरीत करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. अनुषंगाने शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

१. कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियानाची सन २०१८-१९ मध्ये अमलबजावणी करण्यासाठी केंद्र हिस्सा रु. ८ कोटी (अक्षरी रुपये आठ कोटी फक्त) व त्याप्रमाणात आवश्यक राज्य हिस्सा रु. ५.३३३३ कोटी (अक्षरी रुपये पाच कोटी तेहतीस लाख तेहतीस हजार फक्त), अशा एकूण रु. १३.३३३३ कोटी (अक्षरी रुपये तेरा कोटी तेहतीस लाख तेहतीस हजार फक्त) निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.
२. सदर कार्यक्रमाची सन २०१८-१९ या वर्षात सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी अंमलबजावणी करण्यासाठी केंद्र हिस्सा रु. ६ कोटी (अक्षरी रुपये सहा कोटी फक्त) व त्याप्रमाणात आवश्यक राज्य हिस्सा रु.४ कोटी (अक्षरी रुपये चार कोटी फक्त), असा एकूण रु. १० कोटी (अक्षरी रुपये दहा कोटी फक्त) निधी आयुक्त, कृषी यांना वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीवर (BDS) वितरीत करण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे सदर उप अभियानांतर्गत अनुसूचित जाती व जमाती प्रवर्गाचा निधी स्वतंत्रपणे वितरीत करण्यात येईल.
३. सदर योजनेंतर्गत मंजूर केलेला निधी खालील लेखाशीर्षखाली खर्ची टाकण्यात यावा व सदर खर्च सन २०१८-१९ च्या मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

मागणी क्रमांक - डी-३

२४०१- पीक संवर्धन,

(००) ११३-कृषी अभियांत्रिकी

(००) (०८) कृषी उन्नती योजना कृषी अभियांत्रिकीकरण उप अभियान (कें.पु.यो),

(केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१२५१३) - ३३ अर्थसहाय्य.

मागणी क्रमांक - डी -३

२४०१- पीक संवर्धन,

(००) ११३ - कृषी अभियांत्रिकी

(००)(१६) कृषी उन्त्ती योजना कृषी अभियांत्रिकीकरण उप अभियाना

(राज्य हिस्सा ४०%),

(२४०१८७३६)- ३३ अर्थसहाय्य

४. राज्यातील उस्मानाबाद, वाशिम, गडचिरोली व नंदुरबार या ४ जिल्हयांची Transformation of Aspirational Districts कार्यक्रमांतर्गत केंद्र शासनाने निवड केली असून या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात येणारा रु.१० कोटी निधी केंद्र शासनाने चालू वर्षी जाहिर केलेल्या कृषि कल्याण अभियानातर्गत या ४ जिल्हयांना कृषि यांत्रिकीकरणासाठी उपलब्ध करून द्यावा.

५. वितरीत करण्यात आलेला निधी, केंद्र शासनाने संदर्भाधीन अनु.क्र.४ येथील दि. १२ जून, २०१८ च्या पत्रान्वये मंजूर केलेल्या कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियानाच्या घटक क्र. ३ च्या अंमलबजावणीसाठी नमूद बाबींसाठीच खर्च करण्यात यावा.

६. अनुदानाची रक्कम शेतकऱ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर PFMS प्रणालीद्वारे जमा करण्यात यावीत.

७. परिच्छेद क्र.१ नुसार मंजूर कार्यक्रमाच्या एकूण निधीपैकी प्रत्येक जिल्हयांसाठी किमान रु.२.५ कोटी निधी कृषी कल्याण अभियानातर्गत उपलब्ध करून देण्यात यावा.

८. सदर कार्यक्रम राबविताना संदर्भाधीन अ.क्र.१ येथील कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना, संदर्भाधीन अनु.क्र.२ येथील दि. २१ जानेवारी, २०१७ च्या शासन निर्णयातील कार्यपद्धती, संदर्भाधीन अनु.क्र.३ येथील दि.२७ एप्रिल, २०१८ च्या उन्नत शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना व संदर्भाधीन अ.क्र.४ व ५ येथील केंद्र शासनाच्या अनुक्रमे दि.२५ मे, २०१८ व दि. १२ जून, २०१८ च्या पत्रातील सुचना, अटी व शर्तीचे काटेकोरपणे पालन करण्याच्या यावे.

९. सदर निधी खर्च करताना तो विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/प्रकियाचे/ वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/C.V.C. तत्वानुसार/प्रचलित शासन निर्णय/ नियम/ परिपत्रक / तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमवलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अंमलबजावणी यंत्रणांनी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम/ अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.

१०. कृषी यांत्रिकीकरण उप अभियानाच्या उद्दिष्ट पूर्तीसाठी संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेवून उद्दिष्टनिहाय

सविस्तर मार्गदर्शक सूचना सर्व क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना निर्गमित कराव्यात. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे या योजनेचा आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा मासिक अहवाल प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत केंद्र शासनास सादर करावा. सदर अहवाल सादर करताना त्यामध्ये महिला शेतकरी, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती शेतकरी यांच्यासाठी निर्धारित केलेले भौतिक / आर्थिक लक्षांक व साध्य याबाबतची माहिती वेगळ्याने सादर होईल, याबाबत दक्षता घेण्यात यावी.

११. सन २०१८-१९ मध्ये राज्यात सदर अभियानाची अमलबजावणी व सनियंत्रण करण्याच्या दृष्टिने निधी आहरण व वितरण करणेसाठी पुढीलप्रमाणे नियंत्रण तसेच आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे :-

अ.क्र.	स्तर	नियंत्रण अधिकारी	आहरण व संवितरण अधिकारी
१.	आयुक्तालय स्तर	संचालक (निविष्ठा व गुणनियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, पुणे	सहाय्यक संचालक (लेखा-१) कृषी, आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२.	जिल्हास्तर	संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी कार्यालयातील लेखाधिकारी

१२. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०१८/प्र.क्र.६९/ अर्थ-३, दिनांक २ एप्रिल, २०१८ मधील अटींची पूर्तता करून सदर परिपत्रकान्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून व प्रधान सचिव (कृषी) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

१३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०६२७१४५४५५१००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(श्रीकांत आंडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

२. संचालक (निविष्ठा व गुण नियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, पुणे

३. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य द्वारा विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
४. सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, दिनकरराव देसाई मार्ग, गोरेगाव (पूर्व) मुंबई- ६५
६. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व)
७. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
८. सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
९. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता)
१०. महालेखाकार (स्थानिय) निकाय लेखापरिक्षा व लेखा प्रतिष्ठा भवन, १०१ महर्षी कर्वे मार्ग, मुंबई-४०००२०
११. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१२. नियोजन विभाग (का-१४३१) / मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. वित्त विभाग (व्यय-१ व अर्थसंकल्प - १३) / मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
१५. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
१६. निवड नस्ती (कार्यासन -४अ)